

PARK KRAJOBRAZOWY „LASY JANOWSKIE”

Park Krajobrazowy „Lasy Janowskie” położony jest w większości na terenie Kotliny Sandomierskiej. Od strony północno-wschodniej, wchodzi swym zasięgiem na teren Roztocza Zachodniego. Fragment Parku leżący w administracyjnych granicach województwa podkarpackiego w większości należy do mezoregionu Równiny Białogórskiej. Od południa niewielki obszar jest w zasięgu mezoregionu Doliny Dolnego Sanu. Obydwie jednostki wchodzą w skład Kotliny Sandomierskiej. Pod względem geomorfologii teren przynależy do regionu Równiny Rozwadowskiej, będącej częścią mezoregionu Doliny Wisły. Teren Parku obejmuje duży kompleks lasów z enklawami miejscowości i niekiedy bardzo rozległych bagien.

Dominujący krajobraz leśny tworzą rozległe bory sosnowe oraz w niewielkim stopniu grądy oraz legi ółsy. Lasy Janowskie, tworzące širokową centralną część Puszczy Solskiej, są jednym z największych zwętych kompleksów leśnych w Polsce o cennych właściwościach przyrodniczych i krajobrazowych. Park położony jest w dorzeczu Wisły.

Wilk – Canis lupus

Przez teren Parku przebiega południowo-centralny korytarz ekologiczny, mający na celu przeciwdziałanie izolacji obszarów przyrodniczo cennych, umożliwienie migracji zwierząt i roślin oraz ochronę i odbudowę bioróżnorodności zarówno w obszarach ślaski Natura 2000 jak i poza nimi. Granice Parku obejmuje specjalny obszar ochrony parków Lasy Janowskie PLB060005 i Uroczyska Lasów Janowskich PLH060031.

Głuszczyk jest symbolem Parku Krajobrazowego „Lasów Janowskich”

Lasy przetrwały niekiedy równoległe do siebie doliny niewielkich rzek i strumieni wpływających spod krawędzi wyżyn. Ze względu na słabotekno niewielki spadek rzeki silnie meandrują, wciąg się wśród lasów. Wraz z otaczającymi je łakami stanowią malowniczy i charakterystyczny element krajobrazu. Największą z rzek jest dopływ Sanu – Bukowca, której dolina wyznacza południową granicę Parku. Inne ważniejsze rzeki to dopływy Bukowej, Rakowa, Branew, Czartowska i Biała z dopływem Trzebnisz oraz dopływy Sanu Lukawica z dopływem Dębówiec. Bardzo istotnym elementem ścisły hydrograficznej Parku są liczne bagna i torfowiska, zajmujące zagłębienia terenu i stanowiące obszary źródliskowe cieków. Przeważają torfowiska wysokiej przebieżności. Większość z nich porasta las. Największe bagno otwarte to Bagno Rakowskie we wschodniej części Parku, niewiele mniejsze jest bagno Imielny Ług, położone w części zachodniej Parku. Liczne obszary podmokłe oraz fragmenty dolin rzecznych zajęte zostały przez położone wśród lasów kompleksy stawów błotnych, których największy jest w zachodniej części Parku, w rejonie wsi Gwizdów i Maliniec oraz południowej części Parku, w rejonie wsi Monoty.

Na omawiany teren największy wpływ miało powstanie ośrodka przemysłowego w Stalowej Woli, przebieg działań II wojny światowej oraz powojenny odpływ mieszkańców do miast. W roku 1938 znajdują się kiedyś na południe od Pysznicy miejscowości Pławo stał się miejscem jednej z największych inwestycji rozrępczych w okresie międzywojnia. W ramach Centralnego Okręgu Przemysłowego powstała Stalowa Wola. Z okolicznych miejscowości, a także całej Polski zaczęła napływać ludność w nadziei na poprawę bytu. Powstały pierwsze robotnicze osiedla. Pomiędzy Niemcami, a Rozwadowskim wódem II Rzeczypospolitej w krótkim czasie stworzyli ośrodek przemysłowy.

Czerwoczyk nieparek – Lycena dispar i Lilia złotogłów – Lilium martagon

Flora Parku Krajobrazowego „Lasy Janowskie”

Ze względu na swoje położenie roślinność Parku jest mało zróżnicowana i niezbyt bogata w gatunki. Bardzo istotne znaczenie dla występowania roślin i grzybów mają lasy, których podlegającą zdecydowaną większość terenu Parku. Zachowało się w nich wiele cennych i chronionych gatunków takich jak np.: długość królewski *Osmunda regalis*, lilia złotogłów *Lilium martagon*, mącznica lekarska *Arctostaphylos uva-ursi*.

Kolejnym cennym elementem opisywanego obszaru są gatunki związane z torfowiskami, wśród których możemy tu spotkać np.: roślinę okragłolistną *Drosera rotundifolia*, roślinę owalną *Drosera x ovata*, roślinę pośrednią *Drosera intermedia*, bagnicę torfową *Scheuchzeria palustris*, bagno zwyczajne *Ledum palustre* oraz mchy torfowe *Sphagnum* sp. Tereny nieleśne naturalne i półnaturalne stanowią niepełna 0,36% powierzchni Parku (na terenie województwa podkarpackiego), jednak znalazłono tam takie gatunki jak: centuria pospolita *Centaureum erythraea subsp. Erythraea*, goździczka

Isotnym elementem krajobrazu parku są liczne obszary podmokłe

Powstanie w bliskim sąsiedztwie Parku, dużego ośrodka przemysłowego, spowodowało odpływ ludności z niezbyt licznych osiedli ludzkich. Proces wyludniania, rozpoczęty przed wojną pogłębił zbrodnicze działania okupanta

niemieckiego. W czasie II wojny światowej teren Lasów Janowskich był miejscem wzmożonej działalności partyzanckiej, spód znaku AK. GL oraz sowieckiej. Niemcy przeprowadzili szereg akcji partyzanckich, zabijając głównie kobiety, dzieci, starców i osoby niepełnosprawne. Dostało także do wielu star partyzantów z okupantem niemieckim. Po tych właśnie wydarzeniach rozszanie się szereg mogił, cmentarzy i pomników. Upamiętnienie największych niemieckich zbrodni powstały w Kochanach, Golińcach i Glielni. Skomplikowane losy obszaru doprowadziły do wykształcenia specyficznego krajobrazu. Według parku Park Krajobrazowy „Lasy Janowskie” wydziłniony na rozległe enklawy Lipowiec, Kochany czy Dębowiec, a przy leśnych ścieżkach i dukach możemy oglądać zadbane, przystrojone kwiatami, mogiły partyzantów oraz pomordowanej ludności cywilnej.

Różiszka okragłolistna – Drosera rotundifolia

Wroniec widlasty – Huperzia selago

W granicach podkarpackiej części Parku znajdują się trzy rezerваты przyrody: „Jastkowice”, „Łęka” oraz „Imielny Ług”, dwa obszary Natura 2000, są to: Lasy Janowskie PLB060005 i Uroczyska Lasów Janowskich PLH060031, pięć pomników przyrody w postaci drzew oraz jeden użytek ekologiczny.

Rezerваты przyrody

Na terenie Parku istnieje sześć rezerwatów przyrody. Największym z nich jest rezerwat leśno-historyczny „Lasy Janowscy” (2678,37 ha). Obejmuje on fragment Lasów Janowskich z torami sosnowymi, naturalnie odnawiającymi się jedlinami, pięknymi łośami i lasami mieszanymi. Rezerwat przecina malownicza dolina meandrującej Brawi, nad którą wznosi się wydłużona zalesiona wyżyna, zwana Porytówną Wzgórzem, gdzie zachowały się bitywy partyzanckie w czerwcu 1944 r. Rezerwatami leśnymi są „Jastkowice” (45,68 ha), chroniący cenny zespół wielogatunkowego lasu mieszanego o charakterze torfowiska, ze starodrzewem w wieku 150-200 lat, „Szklarnia” (278,32 ha), chroniący różnorodność zborowiska leśnego i bory jedlowe o naturalnym charakterze oraz „Łęka” (377,35 ha) w zachodniej części Lasów Janowskich, który chroni wielogatunkowe drzewostany o cechach naturalnych z naturalnie odnawiającymi się jesionem. Rezerwat torfowiskowy „Kacze Błota” (168,87 ha) obejmuje środowisko torfowiska wysokie i przejściowe, porośnięte borem bagiennym oraz otaczające je wydmy. Rezerwat wodno-torfowiskowy „Imielny Ług” (737,79 ha) chroni jedno z większych w Parku torfowisk wysokich,

Rezerwat przyrody „Jastkowice”

Konie bilgorajskie

Koni bilgorajski jest potomkiem krzyżówek dzikiego konia leśnego (tarpana leśnego) z robotnicami koni chłopskimi oraz bardziej szlachetnymi, które powstały po przekazaniu miejscowym rólnikom koni przez zwierzchnią Ordynacji Zamkowych na początku XIX wieku. Były one potomkami ostatnich koni leśnych odłowionych w Puszczy Białowieskiej. Wcześniej dzikie konie leśne występowały w lasach, dużej Kłostwa Polskiego, Wielkiego Księstwa Litewskiego i Prus. Dalej – na większych stepowych obszarach Azji Centralnej występowały licznie jeszcze bardziej pierwotny – Koni Przewalskie-

Konie bilgorajskie we wsi Szklarnia

go, który w stanie dzikim wyginął w drugiej połowie XX wieku. Koni bilgorajski to duży m stonny przynależący koni polskie. Charakteryzują się umiarszczeniem myszczym, z ciemną grząą przez grzbiet. Obok pierwotnego typu zachowały można ogłądać także konie bulane, siwe, gniade czy nawet karę. Myszczale wiele cennych biologicznych właściwości takich jak: zdrowie, płodność, wytrzymałość, niewrażliwość, możliwość kompensacji wzrostu i rozwoju, zdolność wykorzystywania pasz objętościowych jako jedynego źródła pożywienia, odporność na choroby, itp.

W Lasach Janowskich, we wsi Szklarnia od roku 1986 zorganizowana jest rezerwatowa ostoja konia bilgorajskiego z zachowaniem różnorodności umiarszczenia wynikającej z wcześniejszych krzyżówek. Opiekę nad tą hodowlą sprawuje Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych – Ośrodek Zako-

Rezerwat został utworzony w celu zachowania ze względu naukowych dydaktycznych wielogatunkowego lasu mieszanego, stanowiącego rezerwat przyrody, w którym występują: *Dentaria glandulosa*, szalwa lepką *Salvia glutinosa* a z chronionych: lilia złotogłów *Lilium martagon*, gatunki z rodziny storczykowatych: gnieźnik leśny *Neotilla nidus-avis*, podkolan biały i zielonawy *Platanthera bifida*, *P. chlorantha*.

„Łęka” – Podstawa prawna: Zarządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 21 grudnia 1998 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (Dz. U. z dnia 29 grudnia 1998r.) (Dz. U. 98.161.1094). Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie z dnia 5 października 2017 r. w sprawie rezerwatów przyrody „Łęka” (Dz. Urz. Województwa Podkarpackiego, Dz. Urz. z 2017r. poz. 3231).

Rezerwat przyrody „Łęka”

Powierzchnia: wg aktu utworzenia – 376,83 ha / aktualnie wynosi 376,83 ha.

Rezerwat został utworzony w celu zachowania ze względu naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych wielogatunkowych drzewostanów o cechach naturalnych stanowiących fragment Lasów Janowskich. Dominujący w rezerwacie zespół grądów subokulturalnego *Tilio – Carpinetum* tworzą bardzo zachowane fitocenozy z wielogatunkowym i wielowarstwowym drzewostanem. Znaczny udział mają również fitocenozy ęgu jesionowo-olchowego *Cricaco* – *Alnus*, porastającego dolne Łukawicy. Wyodróżnia się one występowaniem jesionu *Fraxinus excelsior* w drzewostanie. Ponadto występują tu zespoły olsowe: *Ribo nigri – Alnetum* i *Alnetum* i *Sphagno – squarosi – Alnetum*, bory mieszane *Quercus – Pinetum*, subsezoniczny bór świetły *Lecucyrbro – Pinetum*, bór wilgotny *Molinio – Pinetum*, bór bagienny *Vaccinio uliginosi – Pinetum*, wilgotny bór mieszany *Quercio – Piceetum* oraz pewna ilość zbiorowisk nieleśnych. Na uwagę zasługuje występowanie fragmentów wyżynnego, jodłowego boru mieszanego *Abietetum polonicum* oraz buczyn zaskalifikowanych do zespołów *Dentaria glandulosa – Fagetum* i *Luzulo pilosae – Fagetum*. W drzewostanach rezerwatu występuje znaczna ilość drzew spełniających kryteria pomników przyrody. Są to głównie egzemplarze jesionu *Fraxinus excelsior*, dębu szypułkowego *Quercus robur*, wiały szypułkowego *Junus lievis* i lipy drobnołistnej *Tilia cordata*. Z rzadkich i chronionych gatunków roślin stwierdzono tu m.m. kosacka sycyberyskiego *Iris sibirica*, roślinę okragłolistną *Drosera rotundifolia*, listerę jagową *Listera ovata*, kruszycę szerokołostną *Epipactis helleborine*, podkolaną białego i zielonawego *Platanthera bifida*, *P. chlorantha*, wronca widlastego *Huperzia selago*, wawrzynka wilczyko *Daphne mezereum*.

Rezerwat prezentuje wysokie walory krajobrazowe, na które składa się m.in. obecność malowniczej doliny rzeki Lukawicy z głęboko wciętym w poroże korytem liczącym kilkanaście kilometrów.

„Imielny Ług” – Podstawa prawna: Zarządzenie Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych z dnia 18 stycznia 1988 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (MP Nr 5, poz. 48). Obwieszczenie Wojewody Lubelskiego z dnia 4 stycznia 2002 r. w sprawie ogłoszenia wykazu rezerwatów przyrody

Powierzchnia: wg aktu utworzenia – 376,83 ha / aktualnie wynosi 376,83 ha.

Rezerwat został utworzony w celu zachowania ze względu naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych wielogatunkowych drzewostanów o cechach naturalnych stanowiących fragment Lasów Janowskich. Dominujący w rezerwacie zespół grądów subokulturalnego *Tilio – Carpinetum* tworzą bardzo zachowane fitocenozy z wielogatunkowym i wielowarstwowym drzewostanem. Znaczny udział mają również fitocenozy ęgu jesionowo-olchowego *Cricaco* – *Alnus*, porastającego dolne Łukawicy. Wyodróżnia się one występowaniem jesionu *Fraxinus excelsior* w drzewostanie. Ponadto występują tu zespoły olsowe: *Ribo nigri – Alnetum* i *Alnetum* i *Sphagno – squarosi – Alnetum*, bory mieszane *Quercus – Pinetum*, subsezoniczny bór świetły *Lecucyrbro – Pinetum*, bór wilgotny *Molinio – Pinetum*, bór bagienny *Vaccinio uliginosi – Pinetum*, wilgotny bór mieszany *Quercio – Piceetum* oraz pewna ilość zbiorowisk nieleśnych. Na uwagę zasługuje występowanie fragmentów wyżynnego, jodłowego boru mieszanego *Abietetum polonicum* oraz buczyn zaskalifikowanych do zespołów *Dentaria glandulosa – Fagetum* i *Luzulo pilosae – Fagetum*. W drzewostanach rezerwatu występuje znaczna ilość drzew spełniających kryteria pomników przyrody. Są to głównie egzemplarze jesionu *Fraxinus excelsior*, dębu szypułkowego *Quercus robur*, wiały szypułkowego *Junus lievis* i lipy drobnołistnej *Tilia cordata*. Z rzadkich i chronionych gatunków roślin stwierdzono tu m.m. kosacka sycyberyskiego *Iris sibirica*, roślinę okragłolistną *Drosera rotundifolia*, listerę jagową *Listera ovata*, kruszycę szerokołostną *Epipactis helleborine*, podkolaną białego i zielonawego *Platanthera bifida*, *P. chlorantha*, wronca widlastego *Huperzia selago*, wawrzynka wilczyko *Daphne mezereum*.

Rezerwat prezentuje wysokie walory krajobrazowe, na które składa się m.in. obecność malowniczej doliny rzeki Lukawicy z głęboko wciętym w poroże korytem liczącym kilkanaście kilometrów.

„Imielny Ług” – Podstawa prawna: Zarządzenie Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych z dnia 18 stycznia 1988 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (MP Nr 5, poz. 48). Obwieszczenie Wojewody Lubelskiego z dnia 4 stycznia 2002 r. w sprawie ogłoszenia wykazu rezerwatów przyrody

utworzonych do dnia 31 grudnia 1998 r. (Dz. Urz. Województwa Lubelskiego, Dz. Urz. z 2002r. z Nr 2, poz. 102).

Powierzchnia: wg aktu utworzenia – 737,79 ha / wg planu ochrony na lata 1990-1999 (2009): 801,74 ha aktualnie 804,81 ha.

Rezerwat został utworzony w celu zachowania charakterystycznych dla Puszczy Solskiej obszarów rozległych bagien, zarastających zbiorńków wodnych z rzadką i chronioną roślinnością, stanowiących ostoję płacztwa. Na terenie rezerwatu dominuje roślinność wysokotorfowiskowa: *Eriophoro – Sphagnetum*, *Ledo – Sphagnetum*; znaczny udział mają zbiorowiska torfowisk przejściowych z *Clas Scheuchzerio – Caricetes fuscae* oraz roślinność wodna i szuwarowa. Torfowisko otoczone jest przez roślinność leśną zespołu boru bagiennego *Vaccinio uliginosi – Pinetum*, boru wilgotnego *Molinio – Pinetum*, borów świetlnych *Leucyrbro – Pinetum*, *Pucedano – Pinetum* i inne. Łącznie wyróżnia się tu 45 zbiorowisk roślinnych, z podawanych tu gatunków roślin naczyniowych objętych ochroną gatunkową do najcięższych należą: mącznica lekarska *Arctostaphylos uva-ursi*, wawrzynek wilczyko *Daphne mezereum*, goździk piaskowy *Dianthus arenarius*, 3 gatunki roszcizek: okrzężatka, pośrednia i długolista *Drosera rotundifolia*, *D. intermedia*, *D. anglica*, długość królewski *Osmunda regalis*, grzybień biały *Nymphaea alba*, widłaczek torfowy *Lycopodium inundata*, wroniec widlasty *Huperzia selago*.

Rezerwat prezentuje wybitne walory krajobrazowe z uwagi na rozległą powierzchnię torfowiska i stawów oraz interesującą formę rzeźby terenu, do których należy zaliczyć wydmy, wznoszące się w postaci ostrowi w otaczającym je lasie. W rezerwacie znajdują się wieża widokowa oraz pomost widokowy. Przez rezerwat prowadzi ścieżka edukacyjna.

Koni bilgorajski jest potomkiem krzyżówek dzikiego konia leśnego (tarpana leśnego) z robotnicami koni chłopskimi oraz bardziej szlachetnymi, które powstały po przekazaniu miejscowym rólnikom koni przez zwierzchnią Ordynacji Zamkowych na początku XIX wieku. Były one potomkami ostatnich koni leśnych odłowionych w Puszczy Białowieskiej. Wcześniej dzikie konie leśne występowały w lasach, dużej Kłostwa Polskiego, Wielkiego Księstwa Litewskiego i Prus. Dalej – na większych stepowych obszarach Azji Centralnej występowały licznie jeszcze bardziej pierwotny – Koni Przewalskie-

go, który w stanie dzikim wyginął w drugiej połowie XX wieku.

Koni bilgorajski to duży m stonny przynależący koni polskie. Charakteryzują się umiarszczeniem myszczym, z ciemną grząą przez grzbiet. Obok pierwotnego typu zachowały można ogłądać także konie bulane, siwe, gniade czy nawet karę. Myszczale wiele cennych biologicznych właściwości takich jak: zdrowie, płodność, wytrzymałość, niewrażliwość, możliwość kompensacji wzrostu i rozwoju, zdolność wykorzystywania pasz objętościowych jako jedynego źródła pożywienia, odporność na choroby, itp.

W Lasach Janowskich, we wsi Szklarnia od roku 1986 zorganizowana jest rezerwatowa ostoja konia bilgorajskiego z zachowaniem różnorodności umiarszczenia wynikającej z wcześniejszych krzyżówek. Opiekę nad tą hodowlą sprawuje Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych – Ośrodek Zako-

Rezerwat został utworzony w celu zachowania ze względu naukowych dydaktycznych wielogatunkowego lasu mieszanego, stanowiącego rezerwat przyrody, w którym występują: *Dentaria glandulosa*, szalwa lepką *Salvia glutinosa* a z chronionych: lilia złotogłów *Lilium martagon*, gatunki z rodziny storczykowatych: gnieźnik leśny *Neotilla nidus-avis*, podkolan biały i zielonawy *Platanthera bifida*, *P. chlorantha*.

„Łęka” – Podstawa prawna: Zarządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 21 grudnia 1998 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (Dz. U. z dnia 29 grudnia 1998r.) (Dz. U. 98.161.1094). Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie z dnia 5 października 2017 r. w sprawie rezerwatów przyrody „Łęka” (Dz. Urz. Województwa Podkarpackiego, Dz. Urz. z 2017r. poz. 3231).

Rezerwat został utworzony w celu zachowania ze względu naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych wielogatunkowych drzewostanów o cechach naturalnych stanowiących fragment Lasów Janowskich. Dominujący w rezerwacie zespół grądów subokulturalnego *Tilio – Carpinetum* tworzą bardzo zachowane fitocenozy z wielogatunkowym i wielowarstwowym drzewostanem. Znaczny udział mają również fitocenozy ęgu jesionowo-olchowego *Cricaco* – *Alnus*, porastającego dolne Łukawicy. Wyodróżnia się one występowaniem jesionu *Fraxinus excelsior* w drzewostanie. Ponadto występują tu zespoły olsowe: *Ribo nigri – Alnetum* i *Alnetum* i *Sphagno – squarosi – Alnetum*, bory mieszane *Quercus – Pinetum*, subsezoniczny bór świetły *Lecucyrbro – Pinetum*, bór wilgotny *Molinio – Pinetum*, bór bagienny *Vaccinio uliginosi – Pinetum*, wilgotny bór mieszany *Quercio – Piceetum* oraz pewna ilość zbiorowisk nieleśnych. Na uwagę zasługuje występowanie fragmentów wyżynnego, jodłowego boru mieszanego *Abietetum polonicum* oraz buczyn zaskalifikowanych do zespołów *Dentaria glandulosa – Fagetum* i *Luzulo pilosae – Fagetum*. W drzewostanach rezerwatu występuje znaczna ilość drzew spełniających kryteria pomników przyrody. Są to głównie egzemplarze jesionu *Fraxinus excelsior*, dębu szypułkowego *Quercus robur*, wiały szypułkowego *Junus lievis* i lipy drobnołistnej *Tilia cordata*. Z rzadkich i chronionych gatunków roślin stwierdzono tu m.m. kosacka sycyberyskiego *Iris sibirica*, roślinę okragłolistną *Drosera rotundifolia*, listerę jagową *Listera ovata*, kruszycę szerokołostną *Epipactis helleborine*, podkolaną białego i zielonawego *Platanthera bifida*, *P. chlorantha*, wronca widlastego *Huperzia selago*, wawrzynka wilczyko *Daphne mezereum*.

Rezerwat prezentuje wysokie walory krajobrazowe, na które składa się m.in. obecność malowniczej doliny rzeki Lukawicy z głęboko wciętym w poroże korytem liczącym kilkanaście kilometrów.

„Imielny Ług” – Podstawa prawna: Zarządzenie Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych z dnia 18 stycznia 1988 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (MP Nr 5, poz. 48). Obwieszczenie Wojewody Lubelskiego z dnia 4 stycznia 2002 r. w sprawie ogłoszenia wykazu rezerwatów przyrody

utworzonych do dnia 31 grudnia 1998 r. (Dz. Urz. Województwa Lubelskiego, Dz. Urz. z 2002r. z Nr 2, poz. 102).

Powierzchnia: wg aktu utworzenia – 737,79 ha / wg planu ochrony na lata 1990-1999 (2009): 801,74 ha aktualnie 804,81 ha.

Rezerwat został utworzony w celu zachowania charakterystycznych dla Puszczy Solskiej obszarów rozległych bagien, zarastających zbiorńków wodnych z rzadką i chronioną roślinnością, stanowiących ostoję płacztwa. Na terenie rezerwatu dominuje roślinność wysokotorfowiskowa: *Eriophoro – Sphagnetum*, *Ledo – Sphagnetum*; znaczny udział mają zbiorowiska torfowisk przejściowych z *Clas Scheuchzerio – Caricetes fuscae* oraz roślinność wodna i szuwarowa. Torfowisko otoczone jest przez roślinność leśną zespołu boru bagiennego *Vaccinio uliginosi – Pinetum*, boru wilgotnego *Molinio – Pinetum*, borów świetlnych *Leucyrbro – Pinetum*, *Pucedano – Pinetum* i inne. Łącznie wyróżnia się tu 45 zbiorowisk roślinnych, z podawanych tu gatunków roślin naczyniowych objętych ochroną gatunkową do najcięższych należą: mącznica lekarska *Arctostaphylos uva-ursi*, wawrzynek wilczyko *Daphne mezereum*, goździk piaskowy *Dianthus arenarius*, 3 gatunki roszcizek: okrzężatka, pośrednia i długolista *Drosera rotundifolia*, *D. intermedia*, *D. anglica*, długość królewski *Osmunda regalis*, grzybień biały *Nymphaea alba*, widłaczek torfowy *Lycopodium inundata*, wroniec widlasty *Huperzia selago*.

Rezerwat prezentuje wybitne walory krajobrazowe, z uwagi na rozległą powierzchnię torfowiska i stawów oraz interesującą formę rzeźby terenu, do których należy zaliczyć wydmy, wznoszące się w postaci ostrowi w otaczającym je lasie. W rezerwacie znajdują się wieża widokowa oraz pomost widokowy. Przez rezerwat prowadzi ścieżka edukacyjna.

Koni bilgorajski jest potomkiem krzyżówek dzikiego konia leśnego (tarpana leśnego) z robotnicami koni chłopskimi oraz bardziej szlachetnymi, które powstały po przekazaniu miejscowym rólnikom koni przez zwierzchnią Ordynacji Zamkowych na początku XIX wieku. Były one potomkami ostatnich koni leśnych odłowionych w Puszczy Białowieskiej. Wcześniej dzikie konie leśne występowały w lasach, dużej Kłostwa Polskiego, Wielkiego Księstwa Litewskiego i Prus. Dalej – na większych stepowych obszarach Azji Centralnej występowały licznie jeszcze bardziej pierwotny – Koni Przewalskie-

go, który w stanie dzikim wyginął w drugiej połowie XX wieku. Koni bilgorajski to duży m stonny przynależący koni polskie. Charakteryzują się umiarszczeniem myszczym, z ciemną grząą przez grzbiet. Obok pierwotnego typu zachowały można ogłądać także konie bulane, siwe, gniade czy nawet karę. Myszczale wiele cennych biologicznych właściwości takich jak: zdrowie, płodność, wytrzymałość, niewrażliwość, możliwość kompensacji wzrostu i rozwoju, zdolność wykorzystywania pasz objętościowych jako jedynego źródła pożywienia, odporność na choroby, itp.

W Lasach Janowskich, we wsi Szklarnia od roku 1986 zorganizowana jest rezerwatowa ostoja konia bilgorajskiego z zachowaniem różnorodności umiarszczenia wynikającej z wcześniejszych krzyżówek. Opiekę nad tą hodowlą sprawuje Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych – Ośrodek Zako-

Rezerwat został utworzony w celu zachowania ze względu naukowych dydaktycznych wielogatunkowego lasu mieszanego, stanowiącego rezerwat przyrody, w którym występują: *Dentaria glandulosa*, szalwa lepką *Salvia glutinosa* a z chronionych: lilia złotogłów *Lilium martagon*, gatunki z rodziny storczykowatych: gnieźnik leśny *Neotilla nidus-avis*, podkolan biały i zielonawy *Platanthera bifida*, *P. chlorantha*, wronca widlastego *Huperzia selago*, wawrzynka wilczyko *Daphne mezereum*.

część mieszkańców Kochan została przez Niemców zamordowana, a pozostali przy życiu ludzie szukali lepszej przyszłości w miastach.

Czas wojny nazaczył Lasy Janowskie specjalnym znaczeniem. Cały ten kompleks leśny usiany jest pomnikami i grobami partyzantów oraz morderwanymi bezsilnie ludnością cywilną.

Na terenie Parku Krajobrazowego „Lasy Janowskie”, głównie w grani cach województwa lubelskiego, położone są wieś i osady śródlądne, gdzie można spotkać przykłady dawnej drewnianej zabudowy mieszkalnej, stare kapliczki i charakterystyczne krzyże przydrożne. W Motach Górnych znajduje się drewniany dwór (XIX w.) oraz kościół z oryginalnym wyposażeniem wykonanym z różnych gatunków drzew.

Drewniany kościół w Motach Górnych

Turyści odwiedzający ten Park powinni udać się do ośrodka rzemiosła ludowego w Łątku Garncarskim – garncarskim, w Bukowej – lubuskiej i ple-dionkarstwa. Do najcięższych miejscowości należą: Zaklików z dwoma Kosiółkami drewnianymi (1550 r.) i murowanymi (XVII w.), Potoczek z zespołem pałacowo-parkowym (XVIII w.), Modliborzec z renesansowym Kosiółkiem (XVIII w.) i barokową synagoga (1791 r.), Janów Lubelski z barokowym Kosiółkiem i Kłasztorem Dominikanów (XVII w.), klasycystycznymi domami z XIX w. i ciekawym muzeum regionalnym, Frampol z renesansowym układem urbanistycznym opartym na planie kwadratu i drewnianymi domami tkaczy XIX w.

Drewniana zabudowa w Kochanach

Miejscowy garncarz w trakcie pracy

Łeśny Kompleks Promocyjny „Lasy Janowskie”

Jest to jeden z pierwszych leśnych kompleksów promocyjnych w kraju, utworzony zarządzeniem nr 19 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z 19 grudnia 1994 r. Obszar LKP „Lasy Janowskie” obejmuje całość powierzchni zarządzanej przez Nadleśnictwo Janów Lubelski (ok. 31,6 tys. ha). Pokrywa się on z obszarem Parku Krajobrazowego. Leśny Kompleks Promo-

cyjny powstał na terenie Lasów Janowskich ze względu na wyjątkowe walory przyrodnicze, prace badawcze prowadzone na tym terenie i bogatą historię gospodarki leśnej. Główne kierunki działań gospodarczych w ramach LKP koncentrują się na wykorzystaniu naturalnych możliwości odnawiania się sosny szkiełki, powiększeniu arealu występowania jodły, a także renowacji stusunków wodnych poprzez zabiegi zmierzające do retencjonowania wody.

Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Janowie Lubelskim

cyjnym powstał na terenie Lasów Janowskich ze względu na wyjątkowe walory przyrodnicze, prace badawcze prowadzone na tym terenie i bogatą historię gospodarki leśnej. Główne kierunki działań gospodarczych w ramach LKP koncentrują się na wykorzystaniu naturalnych możliwości odnawiania się sosny szkiełki, powiększeniu arealu występowania jodły, a także renowacji stusunków wodnych poprzez zabiegi zmierzające do retencjonowania wody.

Ważną funkcją LKP „Lasy Janowskie” jest działalność edukacyjna prowadzona w Ośrodku Edukacji Ekologicznej Lasy Janowskie i w terenie. Ośrodek jest położony w sąsiedztwie lasu i stanowi idealne miejsce wypoczynku o każdej porze roku. Blisko stał do centrum Janowa Lubelskiego i zalewu z kąpieliskiem oraz piaszczystą plażą. Nieopodal znajduje się stadnina koni, gdzie można korzystać z jazdy konnej, wynająć bryczkę lub sanie. Ośrodek jest placówką, której głównym zadaniem jest prowadzenie edukacji przyrodniczo leśnej i promocja działalności Lasów Państwowych. Zapewnia prowadzący pracownicy Nadleśnictwa lub zaproszeni spec